

КОНЦЕРТИ НА ЗАГРЕБСКАТА ФИЛХАРМОНИЯ

Ленинград — Русе — Загреб — с извите на филхармоните от тези три европейски музикални центрове приключи XXVII международен фестивал

„Мартенски музикални дни“, благодарение на който дунавският красавец Русе повеќе от четвѣрт век с всички осмования минава за музикално средище на нашия континент.

След като обявеното в програмата първо изпълнение в България на „Тържествена увертюра“ от изтъкнатия югославски композитор Л. Шкерянец отпадна, Загребската филхармония под палката на Павле Дешпай, който я ръководи от 1980 г. на сам, изпълни най-напред Концерт за пиано и оркестър № 3 от Бетховен. Още в началото то оркестрово въстъпление впечатли меката, култивирана звучност както на шрайха и духачите, така и на оркестровия състав като цяло. И много скоро се уверихме, че тази филхармония, създадена още в началото на 19 век и съществуваща в днешния си вид повече от 50 години, има не само богати традиции, но и очевидно е съумяла да извече ценни поуки от първокласни диригенти като Бруно Валтер, Вайнгартнер, Стоковски, Рождественски, Зубин Мета и мн. др., с които е свъртила из Европа и Америка. Като солист се изяви професорът по пиано в Музикалната академия в Загреб — Юрица Мурай — почерпил знания от дългогодишната си клавирна и педагогическа кариера от четири извора, респективно от четири школи: в Загреб, Будапеща, Париж и Сиена.

Изпълнението и на трите части от Бетховеновия третия клавирен концерт бе осъществено в малко по-бавни, на места дори предпазливи темпа. Оттам и явното избягване на всякаква самоцелна или ефектна виртуозност и подчертаване на лиричното, съзерцателното начало в творбата. След като бързо преодоля момент на неблагоприятно преди

каденцата в първата част, Юрица Мурай ни пленя като влюбен, сериозен и външно скромно интерпретатор, особено в прекрасната бавна част —

Ларго. Тук оркестърът (преди всичко ниският шрайх!) и солистът изваяха очарователната мелодична линия с такава благородство и величаво спокойствие, че неволно получих усещането, сякаш времето спира. Такова усещане е наистина рядко, но може би и необходимо в нашето прекалено забързано ежедневие... А финалното „Рондо“ от Бетховеновия клавирен концерт № 3 бе изпълнено с моятowska лекота и свежест и с чудесно подчертаване на вложените в тази част танцуващи елементи. Макар и не ярка артистична индивидуалност, Ю. Мурай — който свири с доста стегнати ръце, с бистра пръстова техника и пестелива педализация — остави у публиката впечатление за много добро тълкуване на тази позната творба, за което първостепенна заслуга има оркестърът и неговият изискан диригент.

В едночасовата забележителна симфония № 4 от Густав Малер, която Павле Дешпай дирижира извънредно сигурно наизуст, имахме възможност да оценим още по-аналитично и по-цялостно всички достойнства на Загребската филхармония и на нейния главен художествен ръководител и диригент. И те като че ли ни показаха по-скоро какво знаят и какво носят в душите си, отколкото какво могат като инструменталисти. Защото преди всичко ни впечатли тяхната тонова и душевна култура. С деликатни, естетични, пестеливи, точни и графично ярки жестове Павле Дешпай изтъргваше от оркестра прекрасни темброви и звукови съчетания. Динамичната амплитуда на оркестъра е извънредно богата: от едва доловими „пианисими“ до мощни, но не груби или остри „форгисими“. И при интересната ята на четирите части от Малеровата четвърта симфония почувствувах склонността на диригента към подчертаване на лиричното начало,

ранно. Това пролича най-вече в неговото тълкуване на прекрасната трета част от симфонията на Малер. Русенската публика и гостите на градата възнаградиха музикалните изпълнители от Загреб с пропълнителни и сърдечни ръкопляскания.

Още по-бурни и изцяло оправдани бяха аплодисментите след втория концерт на Загребската филхармония. Но този факт има няколко причини. Преди всичко преживяхме едно дълбоко осмислено, философски вгълбено и блестящо осъществено претворяване на безсмъртната Бетховенова симфония № 9. И с особена радост и гордост можем да заявим, че извънредно голям дял за този успех има и българското присъствие на сцената. След като Павле Дешпай, отново дирижиращ наизуст, успя сякаш да наслек тризира своя оркестър, възторжените певци от първокласния русенски Представителен хор „Дунавски звуци“ и четиримата чудесни български вокални солисти в IV ч. — „Ода на радостта“ — показана наистина висока класа. З. а. Михаил Ангелов явно беше вложил целия си талант, за да постигне със своите хористи, наситена, пишна, много добре балансирана звучност. А вокалният квартет в състав: Емилия Максимова, Весела Зорова, Димитър Беров и з. а. Стефан Димитров бе хомогенен и явс с техническа и интонационна сигурност.

Бурните аплодисменти в края на последния концерт се дължаха и на събудения у всеки слушател порив към свобода, човеколюбие, мир и радост, с които Бетховен и Шилер призовават човечеството чрез музиката и текста на тази вечна творба. И именно тя бе най-подходящият финал за Мартенските музикални дни в Русе. Дано те получат още по-голяма международна известност! И дано винаги българското участие в тях да бъде еталон за другите участващи състави, диригенти и солисти!

Лада БРАШОВАНОВА